

Δ'.

Τὸν Μέγιστον "Ορον οἱ Ἱακωβῖνοι ἐθέσπισαν ἀχθέντες ὑπὸ τῆς Ἰσχύος τῶν Πραγμάτων. Ἡ ἀνάγκη τῶν περιστάσεων ἐπέβαλε τὸν θεσμὸν τοῦτον ως μέρος τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς ἐξελίξεως. Εἶχον πρόγραμμα ώρισμένον κοινωνικῆς ἀναμορφώσεως ως τὴν ἐνόουν, ἀλλὰ ἡγνόουν τὸ σχέδιον τῆς ἐξελίξεως. Ἡγνόουν ποία κοινωνία ἔμελλε νὰ προκύψῃ. Ἐν τῷ μέτρῳ τῆς ἀντιλήψεώς των εἰργάσθησαν ως τιτᾶνες πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματός των, καὶ ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς αὐτὸν ἐθέσπισαν ἐλευθεριωτάτους νόμους ὑπὲρ τῶν ἀπλούτων, κατήρτισαν βιομηχανικὰς στατιστικάς, ἐκέλευσαν νὰ κλεισθῇ τὸ χρηματιστήριον, ἐχορήγησαν γαίας εἰς ἔργατας καὶ στρατιώτας, ἐνεκαίνισαν λαμπρὸν σχέδιον παιδεύσεως, ἐθεμελίωσαν πολυτεχνεῖα, συνέτειναν εἰς καθολίκευσιν τῆς γαλλικῆς γλώσσης, ἐδημιούργησαν τὸν ἀστικὸν κώδηκα, κατήργησαν τὴν δουλείαν τῶν μαύρων καὶ καθιέρωσαν τὸ δεκαδικὸν σύστημα. Αὐτὰ εἶνε τὰ ἔργα τῆς πρωτοβουλίας των, ἀδιάφορον ἀν δὲν ἐστέφθησαν ὑπὸ τελικῆς ἐπιτυχίας. Τπὸ ἐπιτυχίας ἐστέφθη ἡ ἔργασία ἡς ἐπελήφθησαν ως ὄργανα τῆς Ἰσχύος τῶν Πραγμάτων πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ μεγάλου σχεδίου τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως ὅπερ αὐτοὶ ἐντελῶς ἡγνόουν. Ήμεῖς κρίνοντες ἐκ τῶν ὑστέρων γνωρίζομεν ὅτι δύο εἰσὶ τὰ οὐσιώδη ἄτινα ἔδει νὰ ἐπιτευχθῶσιν: α') ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς καὶ παραγωγικότητος καὶ β') ἡ διανοητικὴ προπαρασκευὴ πρὸς ὑποδοχὴν τῆς προσδοκωμένης μεταβολῆς. Ακριβῶς ταῦτα ἐπετεύχθησαν, καὶ οἱ

Ιακωβῖνοι συνέβαλον πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῶν ἐν ἀγνοίᾳ των. Ἐὰν δὲ κατώρθουν νὰ διατηρήσωσι τὴν ὑπερτάτην ἔξουσίαν θὰ καθίστων τὴν ἕκτοτε διαρρεύσασαν ἐποχὴν ὁμαλῶς μεταβατικήν, ἀπροσκόπτως ἄγουσταν εἰς τὸ ἐπιφυλασσόμενον ἡμῖν μόνιμον κοινωνικὸν καθεστός, διότι ἦσαν εὐνοϊκοὶ πρὸς τοὺς πλουσίους ὅσον καὶ πρὸς τοὺς ἀπλούτους. Πᾶν ὅ, τι ἡ Ιακωβινικὴ Συνέλευσις ἐπραξεν ἢ ἀπεπειράθη νὰ πράξῃ ἐπὶ σκοπῷ κοινωνικῆς ἀναμορφωσεως—ἔξαιρέσει τῆς παιδαριώδους ἰδιοτροπίας τοῦ νέου καλενδαρίου—ὑπῆρξε πρακτικὸν καὶ υπισχνεῖτο μονιμότητα. Τπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἐρῶ Σεχέλ ἐψήφισε νόμους διέποντας σήμερον 35 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, καὶ εἰς ἔξηκοντα συνδριάσεις, συγκροτηθείσας ἐντὸς ἑνὸς μηνός, ἐψήφισε τῇ 9 Αὐγούστου 1793, τὸν ἀστικὸν κώδηκα, οὗ ὁ ναπολεόντειος εἶνε ἀπλῆ ἀντιγραφή. Οἱ Ιακωβῖνοι ἐμερίμνων περὶ τῶν μεταγενεστέρων. Ποῦ θὰ ἥτο ἡ Γαλλίᾳ σήμερον ἔὰν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐφρόνουν ὅτι δὲν ἥξιζε τὸν κόπον νὰ φροντίζωσι περὶ τῶν μελλουσῶν γενεῶν; Ἀλλὰ τὰ ἔργα τῶν Ιακωβίνων ἐσφετερίσθη ὁ Βοναπάρτης. Ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ ἐθεσε τέρμα εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ιακωβινικοῦ πνεύματος, ὅπερ ἐπιδιώκουν τὸν χωρισμὸν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, καθιέρωσεν ώς μέγα ἴδεωδες τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐρεύνης. Ἐνυοεῖται, ὁ κλῆρος κατώρθωσε νὰ ἐμπνεύσῃ δυσπιστίαν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Δημοκρατίας, μισῶν ἴδιως τοὺς Ιακωβίνους ἀτε ἐχθροὺς τῆς ἐν Γαλλίᾳ θρησκείας—δηλαδὴ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ὅχι τοῦ χριστιανισμοῦ. Άν οἱ Ιακωβῖνοι εἶχον τὴν ἐπίγνωσιν

νὰ ἀντικαταστήσωσι τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν διὰ νέας τινὸς ὑγιοῦς μορφῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ θὰ ἔθριάμβευον. Τὸ σφάλμα τῶν Ἱακωβίνων ἦτο ὅτι ἐφρόνουν ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μεταμορφώσῃ διὰ μιᾶς τὰ ἥθη, τὰ φρουρήματα, τὰ ἔθιμα, καὶ τὰ αἰσθήματα, καὶ ν' ἀναγεννήσῃ τὴν κοινωνίαν σύμπασαν. Κατὰ συνέπειαν ἔθριάμβευσεν ὁ κλῆρος καὶ οἱ λοιποὶ ἐχθροὶ τῆς Δημοκρατίας.

Τὸ ἐπάναγκες τῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ δοθῇ ἀδέσμευτος ἐλευθερία δράσεως εἰς τοὺς πλουσίους, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς παραγωγικότητος καὶ τοιαύτη ἐλευθερία ἐδόθη. Ἀλλὰ θὰ ἦτο εὐκταῖον ἐὰν διετηρεῖτο ἡ ἐπιρροὴ τῶν Ἱακωβίνων οἵτινες σφόδρα ἐπόθουν νὰ χρησιμοποιήσωσι τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς εἰς τὸ συμφέρον τῶν ἀπλούτων τάξεων. Οἱ ἀντίπαλοι τῶν Ἱακωβίνων οὐδεμίᾳν συμπάθειαν ἔτρεφον ὑπὲρ τῶν ἐργατικῶν τάξεων καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ διαρρεύσασα μεταβατικὴ ἐποχὴ κατέστη πλήρης δυσεπιλύτων προβλημάτων καὶ δὲν δύναται ν' ἀγάγῃ εἰς τὸ ἐπιφυλασσόμενον ἡμῖν μόνιμον κοινωνικὸν καθεστὸς εἰμὴ διὰ συγκρούσεων. Ἀλλ' οἱ Ἱακωβῖνοι ἔσφαλαν ἐπιτρέψαντες ν' ἀποπλανηθῶσιν ὑπὸ τῆς βιαιότητος τοῦ Ἐβὲρ καὶ τοῦ Ῥοβεσπιέρου καὶ οὕτω ἀπώλεσαν τὴν ἴσχύν των. Ο Ἐβὲρ ἦτο φύσις γενναία, ἔντιμος καὶ φιλόπατρις, ἀλλ' ἡ ἀκρότης καὶ τὸ βίαιον τῶν ἀρχῶν αἴτινες τὸν ἐνέπνεον καθίστων αὐτὸν ἐπιβλαβῆ. Τὸ μῖσος ὅπερ ἔτρεφε κατὰ τῶν καταδυναστῶν καὶ τυράννων τὸν παρέφερε μέχρι παρακρούσεων

ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῶν θυμάτων. Μία τῶν παρακρούσεων τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του ἡτο ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἥρμοζε νὰ περιφρονῇ τὴν καθαρεύουσαν γαλλικήν. Ἡ δῆθεν γλῶσσα τοῦ λαοῦ ἦν ἔγραφεν ἡτοτόσῳ χυδαίᾳ καὶ δυστράπελος ὥστε αἱ ἐφημερίδες τῆς Εὐρώπης ἀνεδημοσίευον τὰ ἄρθρα του ἵνα δείξωσι χαιρεκάκως εἰς ποῖα βάθη φαυλότητος ἔπεσεν ἡ Γαλλία. Ἡτο ἀφιλοκερδὴς καὶ ἔμπλεως ἀλτρουϊσμοῦ ώς ὅλοι οἱ Ἱακωβῖνοι, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς πλουτοκράτας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλ’ ἡ παραφορος ὁργή του κατὰ τῶν πλουτοκρατῶν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ σημεῖον νὰ παροτρύνῃ ἡμερσίως διὰ τῆς ἐφημερίδος του τὸν λαὸν εἰς φόνους, αίματοχυσίαν καὶ κάκωσιν, καὶ δὴ εἰς ἀτομικὰς ἀντεκδικήσεις. Ἐν τούτοις ἀκρότητες ως τοῦ Ἐβὲρ δὲν προκύπτουν ὅταν δὲν προκαλοῦνται ὑπὸ τῶν ἀκροτήτων τῆς τυραννίας καὶ κακεντρεχείας. Εἶνε περιττὸν νὰ μεμφώμεθα τὰς ἀκρότητας τῶν ἀντιθέτων ἐνόσῳ καὶ ἡμεῖς ὑποκείμεθα εἰς τὴν μορφὴν ὅτι ἀδυνατοῦμεν νὰ ἴσαπέχωμεν τῶν ἀκρων τηροῦντες ἀσφαλῶς τὸ ἀριστοτέλειον μέσον. Τὴν τοιαύτην ἴσαποχὴν μόνος ὁ Δαντὼν νομίζω ἐτήρησε κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους. Ἀφ’ ὅτου ὁ Δαντὼν ἤρινθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην τῆς ὑπάτης ἔξουσίας, ὁ Ἐβὲρ καὶ ὁ Ροβεσπιέρος ἐπρυτάνευσαν. Πρῶτος καρπὸς τοῦ ἐβερτισμοῦ ἡτο ὁ περὶ ὑπόπτων νόμος ψηφισθεὶς τῇ 17 Σεπτεμβρίου. Ἐκτοτε οὐδεὶς ἡτο ἀσφαλής. Πρῶτον θῦμα πίπτει ἡ Μαρία Ἀντωνέττα, εἴτα εἴκοσι Γιρονδῖνοι, μέλη τῆς Συνελεύσεως, οἵτινες διῆλθον τὴν πρὸ τῆς καρατομήσεως νύκτα ἐν ἄσμασι καὶ

πότω. "Επειτα ὁ Φιλίππος Εγκαλιτέ, ἀκολούθως ὁ Βαλλή, πρώην πρόεδρος τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως. Τούτους διεδέχθη εἰς τὴν λαιμητόμον ἡ κυρία Ρολάνδου καὶ ἡ κυρία Ελισσάβετ, ἀκολούθως δὲ τὰ θύματα ἥγουντο κατὰ ὅμιλους. Διακόσιαι χιλιάδες πολιτῶν ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακὰς ώς ὑποπτοι.

"Ο Δαντών ἥτο πλήρης ὁδύνης ἐπὶ ταῖς φρικαλεότησι ταύταις, ἀλλὰ κατενόει ὅτι τὰ γενόμενα ἦσαν ἀναπόδραστα, ἀπαξ ἀρχῆθεν τόσῳ σφοδρῷς ἀντετάχθη ἡ ἀριστοκρατία εἰς τὴν ἐπιτακτικὴν ἀπαίτησιν τοῦ λαοῦ. "Ας χρησιμεύσῃ τοῦτο ώς δίδαγμα εἰς τὰς σημερινὰς γενεάς. "Οταν ὁ λαὸς ἐγείρη αὐθις τὴν ἐπιτακτικὴν φωνήν του, ἀς σπεύσῃ ἡ πλουτοκρατία νὰ ὑπακούσῃ συντασσομένη εἰς τὴν Ἰσχὺν τῶν Πραγμάτων ὅπως μὴ ἐπακολουθήσωσι φρικαλεότητες πολλῷ φοβερότεραι ἐκείνων. "Η ὑστάτη προσπάθεια τοῦ Δαντών ἥτο νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸν ρόον τῆς ἀπαιθρωπίας. Προκύπτει ἐντεῦθεν ὁ "Γέρων Κορδελλιέρος" ἐφημερίς γραφομένη ὑπὸ τοῦ Καμίλλου Δεμουλέν καὶ μὴ προβάσα πέραν τοῦ τετάρτου ἀριθμοῦ, οὐ πάντα τὰ ἀντίτυπα ἐκάησαν προτάσει τοῦ Ροβεσπιέρου. "Αλλ' οἱ τρεῖς δημοσιευθέντες ἐκλόνησαν τὸν θρόνον τῆς Γρομοκρατίας, ἥτις ὅμως δὲν ἔπεσε πρὶν ἡ ἡ λαιμητόμος διεκδικήσῃ ὅλα τῆς τὰ θύματα. "Ηλθεν ἥδη ἡ σειρὰ τοῦ Εβρέρ καὶ τῶν ὄπαδῶν του λόγῳ ὅτι παρεκίνουν τὸν λαὸν τῶν Παρισίων εἰς ἔξέγερσιν καὶ ἀνατροπὴν τῆς ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως. Οἱ ἐβερτισταὶ εἰσὶν οἱ πρῶτοι ἀντιβασιλικοὶ (δηλαδὴ πατριῶται) οὓς κατεδίκασε τὸ Ἐπαναστατικὸν Δικαστήριον. "Εκτοτε ἀπεφασίσθη ἡ

μοῖρα τοῦ Δαντῶν ὅστις ἥρξατο νὰ θεωρῆται ως
ἄνθρωπος ἄνευ ἐπαναστατικοῦ χαρακτῆρος, ἀφ'
ἥς ἔξεδηλώθη ἡ συντριβὴ τῆς καρδίας του ἐπὶ^{ΕΡΓΑΣΤΗΡΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣ ΒΟΝΑΚΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΤΕΠΙΣΙΟΥ}
τῷ χυνομένῳ αἷματι. "Ασπονδος ἔχθρος του, ὁ
Βαρρέν, φύσει ἀδυσθόπητος καὶ αἴμοχαρής, κατώρ-
θωσε νὰ πείσῃ τὸν 'Ροβεσπιέρον νὰ διατάξῃ τὴν
σύλληψιν τοῦ Δαντῶν, γνωσθέντος ἡδη ως ἀρχηγοῦ
τοῦ κόμματος τῆς 'Επιεικείας. Ἡ δῆθεν κατηγορία
κατ' αὐτὸν ἦτο ὅτι ἐπεδίωξε τὴν παλινόρθωσιν τῆς
Μοναρχίας καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον αὐτός τε
καὶ οἱ ὄπαδοί του ἐν οἷς ὁ Ἐρῶ Σεχὲλ καὶ ὁ Φὰβρ
Δεγλοντὲν ἄνευ ἵχνους ἐνδείξεως περὶ ἐνοχῆς οίου-
δήποτε ἔξ αὐτῶν καὶ χωρὶς νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἐμφά-
νισις ἐνὸς καν ἐκ τῶν πολυπληθῶν μαρτύρων
ὑπερασπίσεως οἵτινες προσεκλήθησαν.

Αὐτόπτης γράφας τὰς ἐντυπώσεις του περι-
γράφει ως ἔξῆς τὴν τελευταίαν στιγμὴν τοῦ
Δαντῶν. "Ο Δαντὼν ἐπεφάνη τελευταίως, ἐρυθρὸς
ἐκ τοῦ αἵματος τῶν φίλων του. Παρὰ τὸ βάθρον
τοῦ φρικώδους ἀγάλματος (τῆς 'Ελευθερίας) οὐδὲ
ὑπερμεγέθης ὅγκος ἐφαίνετο ὑψούμενος πρὸς τὸ
στερέωμα, εἰδον τὸν ἄνδρα τοῦ λαοῦ ίσταμενον
ώσει τινα τῶν σκιῶν τοῦ Δάντη, ἡμιφωτιζόμενον
ὑπὸ τοῦ σβεννυμένου ἥλιου. Ἐφαίνετο μᾶλλον
ώσανεὶ ἄρτι ἔξηλθε τοῦ τάφου, ἢ ώσανεὶ ἦτο
ἔτοιμος νὰ καταβῇ εἰς αὐτόν. Οὐδὲν ὥφθη ποτὲ
ἀνδρειότερον ἢ ἡ στάσις τοῦ ἄτλαντος τούτου τῆς
'Επαναστάσεως, οὐδὲν φοβερώτερον ἢ ἡ ἔκφρασις
τοῦ ἀψηφούντος τὸν πέλεκυν προσώπου του, οὐδὲν
ἐπιβλητικώτερον ἢ ἡ κεφαλὴ του ἥπις, καίπερ
μέλλουσα μετ' ὀλίγον νὰ πέσῃ, ἐφαίνετο εἰσέτι

ύπαγορεύουσα νόμους. Τρομερὰ εἰκών! Ὁ χρόνος οὐδέποτε θὰ ἔξαλείψῃ αὐτὴν τῆς μνήμης μου.”*^{*}

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δαυτῶν, ὁ Ροβεσπιέρος μένει κυρίαρχος ἀπόλυτος τῆς Γαλλίας, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν καρατομήσεων ἀνέρχεται εἰς 20 τὴν ἡμέραν κατὰ μέσον ὅρου. Ἐπὶ Δαυτῶν ὁ μέσος ὄρος ἦτο δύο τὴν ἑβδομάδα, δύο δὲ τὴν ἡμέραν ἦτο ζῶντος τοῦ Δαυτῶν ἀλλὰ μὴ ἔχοντος ἔξουσίαν. Ὁ Ροβεσπιέρος ἦτο χαρακτήρ ἀκέραιος, καὶ ὁ λαὸς ἡτένισε πρὸς αὐτὸν μετ’ ἀνεπιφυλάκτου ἐμπιστοσύνης, ἔχαρακτήρισε μάλιστα αὐτὸν διὰ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ “ἀδεκάστου.” Καὶ ἦτο πράγματι ἀδεκάστος, ἀλλ’ οἱ ἥγεται τῶν Ἐπαναστάσεων δὲν ἀρκεῖ νὰ εἶνε ἀδεκάστοι: ἀπαιτεῖται νὰ ἔχουν προσέτι καὶ διαυγὴ κρίσιν καὶ προσέτι παντελῆ ἀφιλαυτίαν. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἦτο εἰλικρινῶς ἀφωσιωμένος εἰς τὰς ὄμάδας τοῦ λαοῦ καὶ εἰργάσθη πυρετωδῶς ὑπὲρ αὐτῶν. Ἡθελεν ἵνα ἡ πολιτεία ὑπάρχῃ διὰ τὸν λαὸν καὶ ἡ κυβέρνησις νὰ διεξάγεται εἰς ὄφελος τοῦ λαοῦ. Ἐπίστευεν ὅτι αὐτὸς ἦτο ἀπαραίτητος πρὸς ἡθικοποίησιν τῆς πολιτείας καὶ ἐθεώρει ἔχθρὸν τῆς πατρίδος πάντα ὅστις ἐφρόνει ἄλλως. Ἐντεῦθεν ἦτο μισαλλόδοξος μέχρι σκληρότητος καὶ ἀδιάλλακτος μέχρις ἀπανθρωπίας. Ἐντεῦθεν ἡ εὐκολία τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων, ἃς ὁ Ροβεσπιέρος ὑπέγραφεν ὁμολογουμένως μὲ μέγιστον πόνουν ψυχῆς. Ἀλλ’ ἐπίστευεν ὅτι δι’ αὐτῶν ἔξηγοράζετο ἡ σωτηρία τῆς Γαλλίας, ἡ σωτηρία τῆς Ἀνθρωπότητος, καὶ ἡ

* Ἀρνῶλ: “Ἀναμνήσεις ἔξηκονταετοῦς γέροντος.”

σωτηρία ἔαυτοῦ, δν ἔκρινεν ἀπαραίτητον εἰς τὸν ἄγωνα. Ἡ βασιλεία του διήρκεσε τέσσαρας μῆνας. Μὲ τὴν πτῶσιν του λήγει ἡ ἀπόλυτος “Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις.” Ο ‘Ροβεσπιέρος κατηγορήθη καὶ ἐκπρυχθη ἀπλῶς καρατομητέος ἐν οἰαδήποτε στιγμῇ ἀνευ δίκης, οὔτε κὰν εἴρωνος δίκης οīα ἡ παρασχεθεῖσα ὑπ’ αὐτοῦ τῷ Δαντών. Ἡ χθη εἰς τὴν λαιμητόμον μετὰ εἰκοσιδύο φίλων του καὶ εἰδε πάντας αὐτοὺς καρατομηθέντας πρὶν ἡ προσέλθη αὐτὸς τελευταῖος. Πενταετία ἥδη ἀναρχίας καὶ παραλυσίας ἐπηκολούθησε μέχρις οῦ ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ Βοναπάρτης.

Ἡ πλουτοκρατία ἐπανέκτησε τὰ προνόμια της μετὰ τὴν ἔκλειψιν τοῦ Ἰακωβινισμοῦ. Ἐγκαθίσταται πλέον ὡς ἐπικρατοῦσα δύναμις, ἀναλαμβάνει τὴν διακοπεῖσαν ἔξουσίαν της καὶ ἀποβαίνει αὐτὴ τὸ κοινωνικὸν καθεστὸς ὅπερ διέπει τὴν Οἰκουμένην μέχρι σήμερον, διοίκησις δηλαδὴ ὑπὸ τῶν πλουτοκρατῶν ὑπὲρ τῶν πλουτοκρατῶν, ὅχι πλέον διοίκησις ὑπὲρ τῶν ὁμάδων τοῦ λαοῦ, ὡς ἐνόουν καὶ ἐπόθουν τὸ κοινωνικὸν καθεστὸς οἱ Ἰακωβῖνοι. Οὗτοι, ὁδηγοῦντος τοῦ Δαντών, ἔξησφάλισαν τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἐπανάστασιν, ἀλλὰ πράξαντες τοῦτο ἔξέλιπον καὶ ἀντ’ αὐτῶν ἐπεκράτησαν οἱ Γιρουδῖνοι ἐννοοῦντες μόνον καὶ ποθοῦντες μόνον νὰ ἔξασφαλίσωσι τὴν Πλουτοκρατίαν. Κατήργησαν ἀμέσως τὸν Μέγιστον “Ορον” ἵνα μείνῃ ἀκώλυτος ὁ περίφημος ἐλεύθερος συναγωνισμός. Ἐπειτα ἥνοιξαν τὸ ὑπὸ τῶν Ἰακωβίνων κλεισθὲν Χρηματιστήριον καὶ ἐπεδόθησαν μανιωδῶς εἰς τὸ συγκεντροῦν ἐθνικὰς γαίας εἰς τὰς

χεῖρας των διὰ παντοίων φαύλων μεθόδων, ὃν ἡ μᾶλλον ἀξιοσήμείωτος εἶνε ἡ μέθοδος τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ χαρτονομίσματος. Οἱ χρηματισταὶ καὶ οἱ κερδοσκόποι ἐφωδιάσθησαν μὲ ἀφθονίαν χαρτονομίσματος, ὅπερ ἀντήλλαξαν διὰ γαιῶν, κτηθεισῶν οὕτω εἰς τὸ ἑκατοστὸν τῆς ἀξίας των. Εὐθὺς ὕστεροι ἐφρόντισαν νὰ ψηφίσωσι σύνταγμα —τὸ γνωστὸν εἰς τὴν ἱστορίαν σύνταγμα τοῦ 1795. “Ἐν ἄρθροι τοῦ συντάγματος τούτου ἵδιως ἐνδιαφέρει αὐτούς, τὸ ἄρθρον δι’ οὗ νομιμοποιοῦνται αἱ κτήσεις των. Ἡ συντάξασα αὐτὸς Συνέλευσις ἔληξεν ἀφοῦ πρῶτον ἐδημιούργησε τὸ Διευθυντήριον, ἀνευ τοῦ ὅποιου ἡ Ἐπανάστασις ἥδυνατο νὰ καταστραφῇ. Τὸ πρώην καθεστὸς δὲν ἐσύμφερεν εἰς τοὺς πλουτοκράτας ποσῶς. Πᾶς κίνδυνος καταστροφῆς τῆς Ἐπαναστάσεως ὅμως ἐξέλιπεν ἄμα ἐνεφανίσθη ὁ Βοναπάρτης ὅστις ἐστερέωσε πλέον τὴν Ἐπανάστασιν ἐν Γαλλίᾳ ἀπαλλάξας τοὺς πλουτοκράτας πάσης ἀνησυχίας ἀφ’ ἑνὸς μήπως ἐπανέλθῃ τὸ πρώην καθεστὸς καὶ παντὸς φόβου ἀφ’ ἑτέρου μήπως αἱ ἐργατικαὶ τάξεις κατισχύσωσιν. Ἡ Ἐπανάστασις οὕτω ἀνύψωσεν αὐτοὺς καὶ μόνους. Οἱ πλουτοκράται καλῶς ἐνόησαν ὅτι τὸ πραξικόπημα τοῦ Ναπολέοντος δὲν ἡπείλει τὴν Ἐπανάστασιν, ἄλλως δὲν θὰ ἐπέτρεπον αὐτῷ νὰ τὴν βλάψῃ. Ἐτέρωθεν ἡ Ἐπανάστασις ἦτο ἀρκετὰ ἀσφαλῆς ἀφ’ ὅτου ὁ Δαντὼν εἶχε καταστρέψει τὴν ἀντεπανάστασιν. Οἱ πλουτοκράται ἐννοεῖται ἐφρόντισαν ἵνα εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν σύνταγμα τοῦ 1804 περιλαμβάνεται ἄρθρον καθιεροῦν τὸ “ἀνέκκλητον πάσης γενο-

μένης πωλήσεως ἔθνικῶν κτημάτων.” Ή Συντακτικὴ εἶχε καταστῆσει ὅλα τὰ μεταλλεῖα ἔθνικὴν περιουσίαν. Ο Βοναπάρτης διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς πλουτοκράτας ἀνέτρεψε τὸ ἔργον τοῦτο δοὺς ὅλα τὰ μεταλλεῖα εἰς ἴδιωτικὰς χεῖρας πλουτοκρατῶν ἐπὶ πληρωμῇ ἀσημάντου καταβολῆς εἰς τὸ κράτος. Προσέτι ἐπὶ δώδεκα ἔτη ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν Εύρωπην ὄλόκληρον πρὸς λεηλασίαν. “Οτε βραδύτερον συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ κρημνίσῃ τοὺς πλουτοκράτας ἵνα ἰδρύσῃ ἰδικήν του δυναστείαν, οἱ πλουτοκράται ἀνεκάλυψαν τοῦτο ἐγκαίρως καὶ ἀπεφάσισαν νὰ κρημνίσωσιν αὐτοὶ τὸν Βοναπάρτην. Τοῦτο καὶ κατώρθωσαν. Κατέστησαν τὴν κατὰ τῆς Ρωσσίας ἐκστρατείαν ὀλεθρίαν ἐπιβραδύναντες τὴν ἀποστολὴν προμηθειῶν εἰς τοὺς στρατούς. “Αμα ἐδέησε νὰ ψηφισθῇ τὸ σύνταγμα τοῦ Λουδοβίκου ΙΗ’, οἱ πλουτοκράται ἐφρόντισαν νὰ συμπεριληφθῇ ἄρθρον καθιεροῦν ὅτι “πᾶσα κατοχὴ ἔθνικῶν γαιῶν εἶνε ἀπαραβίαστος.”

“Αν ὁ Δαντὼν δὲν ἐθυσιάζετο, θὰ ἐξησφάλιζε τὴν Ἐπανάστασιν χωρὶς νὰ γίνη χρεία ἀνθρώπου οίος ὁ Βοναπάρτης, καὶ θὰ ἔχαλιναγώγει τοὺς πλουτοκράτας χρησιμοποιῶν τὴν Ἐπανάστασιν ὑπὲρ τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Θὰ ἀπεσοβοῦντο αἱ ἐπαναστάσεις τοῦ 1830 καὶ τοῦ 1848, θὰ ἔμενον διακεχωρισμέναι ἐν Γαλλίᾳ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πολιτεία, δὲν θὰ ἐξεφαυλίζετο ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Βοναπάρτου ἡ πόλις τῶν Παρισίων εἰς πόλιν ἀκολασίας καὶ ἀγενῶν ἥδουν, καὶ ἡ Γαλλία θὰ εἶχε λελυμένον τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα ἐπιδρῶσα ἐπὶ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων καὶ εἰς ἄλλας

χώρας. Ἐλλ' ή Δύναμις ή κρυπτομένη ὅπισθεν τῆς ἔξελίξεως ἡθέλησε τὴν ἐγκατάστασιν τῆς πλουτοκρατίας, ἵνα δι' αὐτῆς παρασκευάσῃ τὸ προσδοκώμενον κοινωνικὸν καθεστὸς ὅπερ δέον νὰ στηρίζεται ἐπὶ ὅσον ἔνεστι μείζονος παραγωγικότητος πλούτου. Ο σκοπὸς οὗτος τῆς ἔξελίξεως ἔξαγοράζεται διὰ δεινοπαθημάτων τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου, ἀλλ' ἔξασφαλίζει τὰς μελλούσας γενεὰς μονιμώτερον ἢ ὅσον θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ ἔξασφαλισθῶσι διὰ μεθόδων ὀλιγώτερον θησαυριστικῶν. Ή ἐγκαταστᾶσα πλουτοκρατικὴ τάξις εἶνε σφόδρα καταθλιπτική, ἀλλ' εἶνε καὶ σφόδρα θησαυριστική. Δρᾶ, εἶνε ἀληθές, ἐν ἀναφορᾶ ἀποκλειστικῶς πρὸς τὰ ἴδιωτικά της συμφέροντα, ἀλλὰ τὰ ἴδιωτικὰ της συμφέροντα πέπρωται μοιραίως νὰ γίνωσι δημόσια, ώς ἐναργῶς μαρτυροῦσι περὶ τούτου τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν. Οἱ πλουτοκράται ἄγονται ὑπὸ ἐλατηρίων ἀγενῶν καὶ ἐγωιστικῶν, ἀλλά, καὶ περ ἄκοντες, ἀνυψοῦσι τὴν κοινωνίαν εἰς ὑπερτέραν σφαῖραν. Ή πλουτοκρατία κατέχει εἰς τὰς χεῖρας της ὅλα τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς, καὶ καταναγκάζει τὸν ἐργατικὸν κόσμον νὰ δέχεται τοὺς ὅρους της. Ο ἐργατικὸς κόσμος δέχεται μισθοὺς οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσι τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας ἢν ή ἐργασία του πράγματι δημιουργεῖ. Μὲ ἄλλας λέξεις ή τάξις τῶν κεφαλαιούχων ἔξαναγκάζει, χωρὶς νὰ φαίνεται, τὸν ἐργατικὸν κόσμον νὰ ἐργάζεται δέκα ὥρας τὴν ἡμέραν καὶ νὰ δέχεται πληρωμὴν ὡσαγεὶ εἰργάζετο πέντε ὥρας. Εἶνε φαινερὸν ἐντεῦθεν ὅτι τὰ προϊόντα ἀτινα παράγουν αἱ πέντε ὥραι μεταβαίνουν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν κεφαλαιούχων οἵτινες